

Fotoalbum van het krijgsgevangenkamp Göttingen (1915–1918), instrument van de Duitse ‘Belgiëpolitiek’

In verschillende Duitse krijgsgevangenkampen verbleven tussen augustus 1914 en november 1918 tussen 40.000 en 46.000 Belgische militairen, ongeveer voor de helft Vlamingen. Vanaf februari 1915 besloot de Duitse regering in Göttingen een modelkamp te maken. Het was een zeer gericht onderdeel van de Duitse propagandaslag tegen België dat in het geallieerde kamp de mythische gestalte kreeg van het kleine en dappere land dat door de Teutoonse barbarij vernietigd werd. Een van de Duitse contraremedies was het opvoeren van steun aan het radicale flamingantisme. In Göttingen werden derhalve vooral Vlaamse hogergeschoolden samengebracht die men ruime kansen bood voor culturele vorming en recreatie. Men kreeg er een heuse Vlaamse Schouwburg (De Opgaande Zon) met groot orkest; men kon er lessen en debatten volgen; men kon er dichtwerken laten drukken; men kreeg er de kans foto's te maken en door te sturen enz... Zoals de Duitsers in het bezette land steun gaven aan de Vlaamse activisten, zo werd ook het kamp te Göttingen een plek waar de Vlamingen een bevoorrechte plaats kregen. Activistische leiders zoals August Borms kregen de kans om in Göttingen de activistische boodschap te komen brengen tijdens verschillende propagandareizen.

Het hier gepubliceerde fotomateriaal geeft een beeld van het dagelijks leven in dit modelkamp. Het gaat slechts om een kleine fractie van zeer veel archiefmateriaal (vooral foto's) dat nog wacht op ontsluiting. Mijn grootoom August Balthazar werd in het najaar van 1915 vanuit het kamp Soltau naar het kamp Göttingen gebracht. Hij hield er een dagboek bij dat ik in de loop van 2009 hoop uit te geven als een boeiende getuigenis over de invloed van deze Duitse en Vlaams-activistische propaganda. In de studie *Natie en democratie* heb ik er reeds enkele uittreksels in context gebracht.¹ Daaruit blijkt dat de propagandaslag zeker effect had, maar dat de activisten er toch niet in slaagden de grote groep gevangenen achter hun vlag te krijgen; ook omdat de Duitsers vanaf de tweede helft van 1917 de Vlaamse voorkeursbehandeling wel in stand hielden, maar tegenover het activisme als politieke kracht eerder een dubbele en remmende agenda hanteerden.

(1) E. WITTE & G. KURGAN VAN HENTENRYK, *Natie en Democratie, 1890-1921*. Acta van het interuniversitair colloquium, 8-9 juni 2006, Brussel: KVAB, 2007, 415 p.

Rechts: “Aan mijne teergeliefde zuster Jeanette als aandenken van mijn krijgsgevangenschap in Duitschland. Göttingen, den 9 december 1916. D’Oosterlinck Désiré, wachmeester der kannoniers te paard van Luik.”

Kantien

Kriegsgefangenen Sendung

Erappen-Inspektion
Gent

Meijer

Afzender, W. Moens.
6. Linie Regiment.
Barak 4.
Nummer, 1098.
Göttinger
So. Hannover,
Deutschland

Clementine Moens.
Rude-Schwarzmarkt 3.
Gent.
So. Post-Hannover
Belgie

POSTSTELLE DES BEZIRKS
GÖTTINGEN
P. A.

Beizek bekeet

Links: postkaart van 'de kantien' verstuurd door Karel Moens aan Clementine Moens, 25 februari 1917

Boven: postkaart gericht aan G. Moens-Hoeters, Oude Schaaapmarkt 3, Gent, 8 maart 1917

Volgende pagina (l.), "n Hoop Gentenaren", postkaart gericht aan Emelie Moens, gemeenteonderwijzeres, Noordkaai 34, Gent, verstuurd door Karel Moens, 6 juni 1918

Volgende pagina (r.): "Aan mijn teergeliefde zuster Jeanne als aandenken aan de opvoering van "Gudrun" van G. Rodenbach ter gelegenheid der guldensporen in het Krijgsgevangenkamp van Göttingen, 11 juli 1918. Rol van "Carausius" Romeinse veldheer! Désiré." Désiré D'Oosterlinck

In Love's Gutterary

J. H. H. H.

Van mijn teruggekeerde naam
als aandacht aan de naam van de
349
11-7-1918
Brosbach
Hof van
Romijnse
Dieris
Guldenboom
Gottlingen 11-7-1918

Als aandenken aan trouwe vriendschap
 en herinnering aan dagen van vreemde
 en vroeger zandrijd ... dagen van wroeling
 ... de toestand ...
 ... de toestand ...
 ... de toestand ...
 ... de toestand ...
 ... de toestand ...

3417

Links: "Als aandenken aan trouwe vriendschap en herinnering aan dagen van treurige en erge zielestrijd... dagen van verveling, heimwee en bitterheid; prikkelbaarheid tot op het onnatuurlijke opgevoerd, dit door de toestand van 't Ballingschap waaronder wij nu juist op datum 46 maanden gebukt gaan. Göttingen, 16 juli 1918."
Désiré D'Oosterlinck (l.) en Karel Moens (r.)

Boven: "Aandenken aan trouwe vriendschap gesloten in tijden van hoogen nood !! Göttingen, 19 juli 1918."
Désiré D'Oosterlinck in het midden.